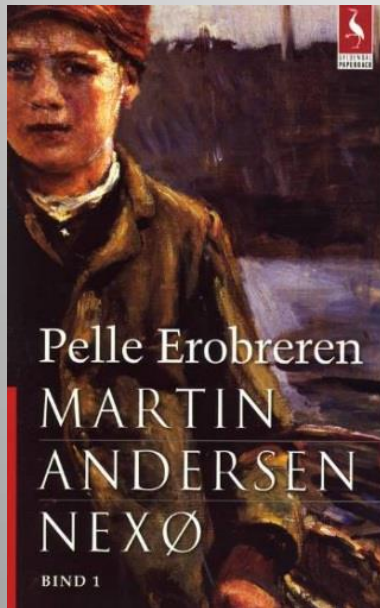


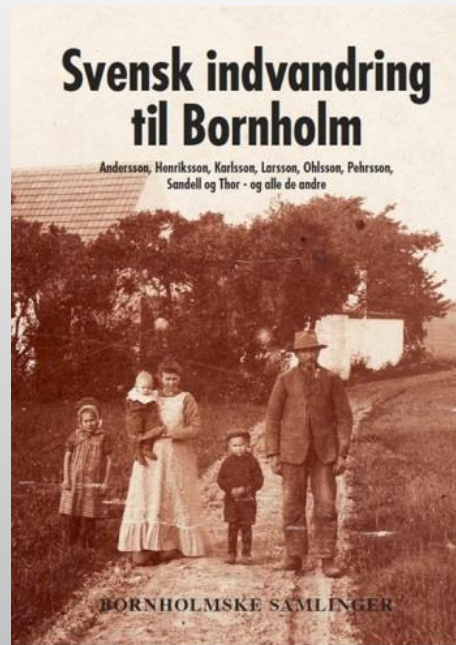
LASSEFAR OG ALLE DE ANDRE SVENSKE INDVANDRERE

Torsdag den 28. maj 2015 kl. 19.00

Andersen Nexø's Mindestuer, Ferskesøstræde 36, Nexø.



1906



2013



1987

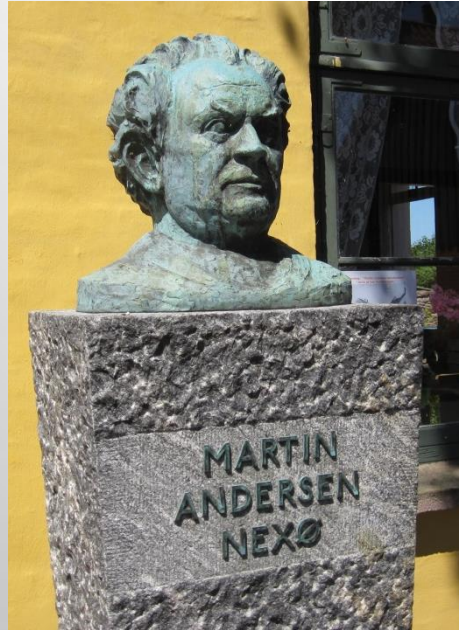
ved Henning Bender,
Leder af Det danske Udvandrerarkiv, 1989-2008
Stadsarkivar, Aalborg Stadsarkiv, 1974-2008
Direktør Bornholms Forskningscenter/CRT 2000-2002
Fra 2008 pensionist –Kirsebærhaven 3, Snogebæk, 3730 Nexø

hbender@mail.dk

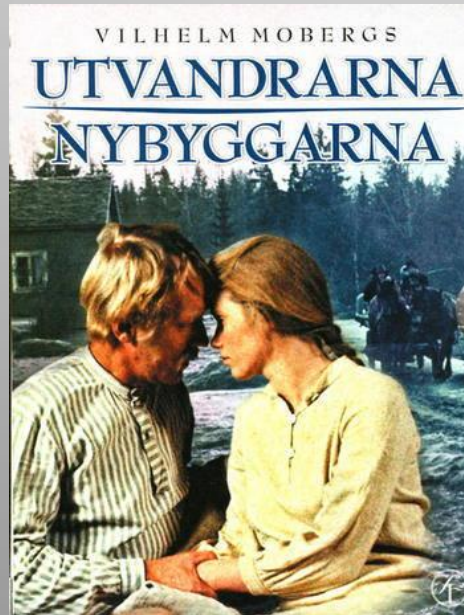
<http://henningbender-dk>

Martin Andersen Nexø 1869-1954

Mindestuer åbenede 1990



Vilhelm Moberg 1898-1973
Utvandrarna 1949-1959



Axel Olsson 1959

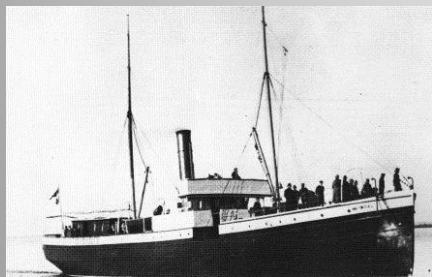


Jan Troell 1971 – Max von Sydow og Liv Ullmann



Lasse Carlsson (Tomelilla 1847- Nylars 1913)

Lasse Carlsson	Barnbarnsk / Tolvejernsk Grund, Nylars, föd 5 April 1847 i Tryde sogn. Forsætt fra Anna Kirstine fød Lundgreen	66	Sogneprosten	Fødsels bød, kvæld i Orskov minig? Yderst driftfærdig.
-------------------	---	----	--------------	---



Født 5. april 1847 i Tomelilla, Selshög # 1, Tryde sogn

Forældre Carl Hansson (1808)

og Inger Lassedotter (1812), nr 6 af 8 søskende

(Yngste bror, Sven (Kalle) Carlsson (f. 1853)

stenhugger (Neksø) fra 1876, gift 1883) statsborger 1907))

På Bornholm 1875, 1876 og fast fra 1877



Gift 7. december 1877 med Anna Kirstine Lundgren,

Tranås, 31. juli 1857, Til B:holm 1872. Datter af

Gårdejer Per Nilsson Lundgren;

Stenbaltregård, Pedersker

7 børn – men skilt 1895 efter omflytninger.

FT 1901 er Lasse i Rønne arrest

Og dør – vist nok – han findes i hvert fald

død i Nylars, den 25. maj 1913

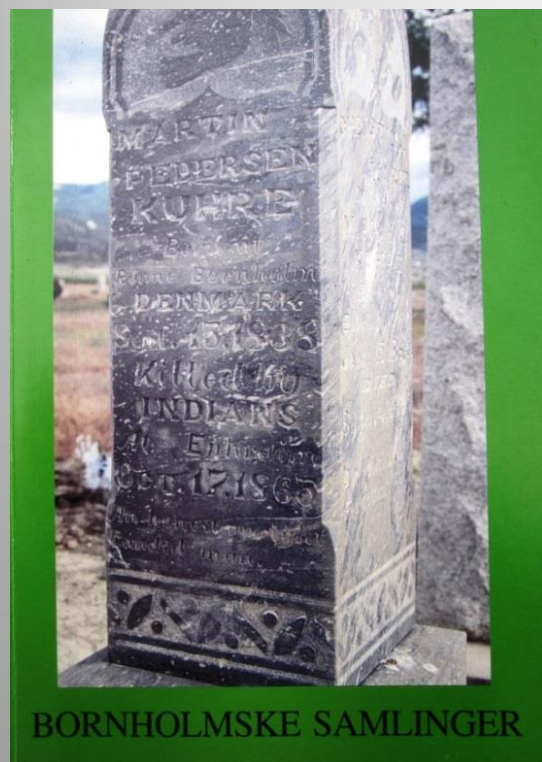


Anna og resten af familien bor i Storegade 18, Rønne.

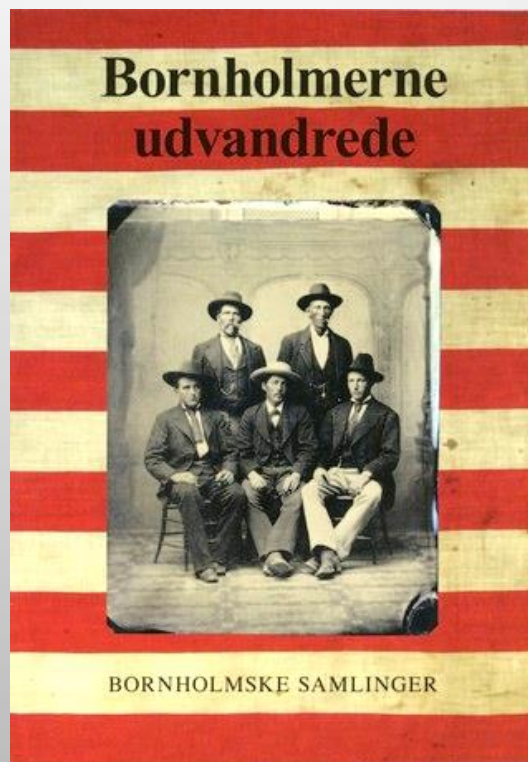
Hos faderen, siden broderen Vognmand Lundgren

Bornholmske Samlinger Om ud- og indvandring

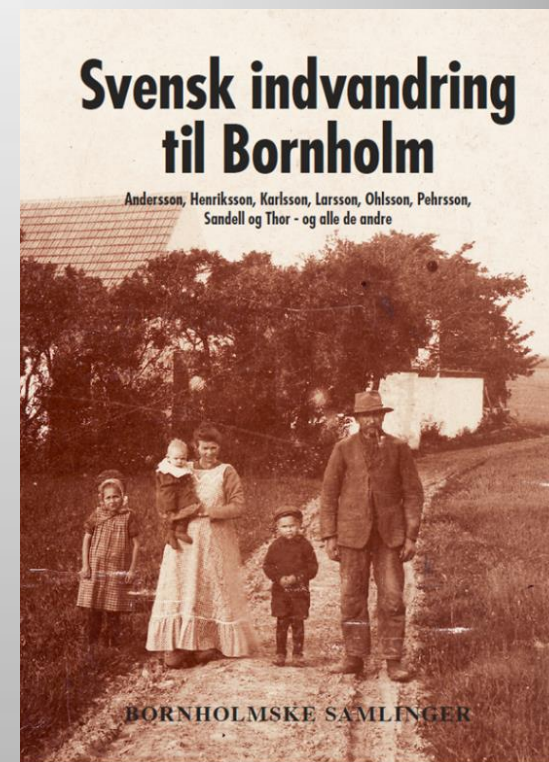
2000



2011



2013



↑ 1901: En ung befolkning > 40.000

↓ 2014: En gammel befolkning < 40.000

1852-1940 **Udvandrere** næsten 9.000 bornholmere – 2/3 unge mænd – det giver kvindeoverskud på øen

1840-1940 **Indvandrere** næsten 6.000 svenskere – 2/3 unge mænd - det nedbringer kvindeoverskuddet på øen.

Henning Bender

[Velkomst](#)

[Foredrag](#)

[Bøger og artikler](#)

[Books in English](#)

[Links](#)

[CV](#)

[Kontakt](#)



Henning Bender

Bøger og artikler / Svensk indvandring til Danmark



Svensk indvandring til Danmark

43) **Svenske udvandrere via Danmark 1868-1904**, i Kulturhistorisk Samarbejde omkring Øresund, Farum 1998

(56) **Svenska utvandrare via Danmark 1868-1909**, i "Med Malmö i Minnet". almö Stadsarkiv 100 år, p 84-96, 2003, ISBN 91-971637-2-4

79) **Indvandringen fra de skånske landsdele og Småland til Bornholm. 1850-1920**, Den "glemte indvandring" og internettet. Ale, Historisk Tidskrift för Skåne, Halland och Blekinge, nr. 3, p 1-25. 2012 (Lund 2012).ISSN 0345-0708 English summary - The great immigration Wave from Sweden to Denmark 1850-1920.

82) **Svensk indvandring til Bornholm 1850-1920 Bornholmske Samlinger 2013**, s. 10-55, ISBN 978-87-87042-33-8 ISSN 0084-7976

BB) **Birgit Bender: Indflyttede svenskere på Bornholm 1901, et øjebliksbillede. Bornholmske Samlinger 2013**, s. 56-79

ISBN 978-87-87042-33-8 ISSN 0084-7976

Dansk oversøisk udvandring fra byer, amter og landsdele

Dansk Udvandring til USA, Canada, New Zealand

Svensk indvandring til Danmark

Det danske Udvandrerarkiv

Emigrationsdatabase

Fotohistorie - Heinrich Tönnies

Industri- og Aalborgshistorie

Arkivistik og arkiver

Fotograf
Henning Bender

fra København
Men som har 3
børnebørn
hvis tip-tip
oldefar
kom til Allinge
på Bornholm i
1888 fra
Løderup mellem
Ystad og
Simrishamn



Folk af svensk
afstamning i
Snogebæk

Kenn Erik Bech

Hvis oldemormor
Johanna Thor
kom til Poulsker
1892 fra Tomelilla i
Tryde sogn,

Melvin Pedersen

Hvis farfar
Nils Pehrsson
i 1871 kom til
Snogebæk
fra Ullstorp sogn
ved Tomelilla

Birgit Bender

fra Mortorp sogn
ved Kalmar der
kom til Svaneke
2000 og Snogebæk
2008



Här gick en plan ut på, att Nils på a arbeide kikkede, så levebrødet for de familie var stabil. Nils og Karoline, far og moder sammen med Karolines indbrød, der ikke alene kunne give livet til en familie. Nu var de jo uanset havde fast arbejde, fik peng a række.

Pehrsson, Nils (1853) Ullstorp i Skåne, og hustru Karoline Andree Pehr, f. 1858, fra Nørrevej 13 i Singsbæk. Her gift 1877. Foto given af Anette Søren, mellem 1906 og 1947.

På 1870-talet flyttade Nils Pehrsson från Ullstorp till Bornholm. Nu har hans barnbarn Melvin Pedersen (till vänster) skrivit hans berättelse. Via släktsforskningen har han även hittat sin släkting Bertåke Holm i Ystad.

FOTO: SPRISSE NILSSON

Svenskar på Bornholm skildras i ny bok

Örum. Nils Pehrsson från Ullstorp var av de tusentals svenskar som bosatte sig på Bornholm i slutet av 1800-talet. Nu har barnbarnet Melvin Pedersen skrivit sin farfars historia. Berättelsen finns med i en bok om svenskar på Bornholm som i dag börjar säljas i bokhandeln i Ystad.

Melvin Pedersen, 78 år är heldansk, född på Bornholm och bosatt i Köpenhamn sedan många år. Men samtidigt är han lite skånsk. De skånska ränderna går liksom inte riktigt ur.

– Jag har skånskt blod i mina ådror, säger han och skrattar.

För tio år sedan reste han till Spjutstorp för att söka efter sina rötter. På kyrkogården träffade han en man med efternamnet Persson. Det visade sig snart att de båda var släkt och via den kontakten träffade Melvin Pedersen så småningom Bertåke Holm från Ystad.

– Min mormor var nästkusin med Melvin, förklarar Bertåke Holm.

Nu har de båda männen ofta kontakt. När Melvin Pedersen passerar Ystad på väg till sommar-

”Nu firar vi också att boken om svenskarna på Bornholm kommit ut.”

Bertåke Holm

stugan intill farfars gård på Bornholm tittar han ofta in till släktingarna i Ystad. I helgen träffades de för att äta julbord tillsammans med övriga släkt på Örums Nygård.

– Nu firar vi också att boken om svenskarna på Bornholm kommit ut, säger Bertåke Holm.

Släktingars berättelser

Boken är utgiven av den historiska föreningen på Bornholm. Med statistik över utvandrade svenskar, men framför allt med

släktingars berättelser och gamla fotografier skildras 14 skåningars nya liv på Bornholm. En av berättelserna har Melvin Pedersen skrivit och den handlar om hans farfar Nils Pehrsson som kom som säsongarbetare till Bornholm på 1870-talet och blev kvar.

Pelle Erövraren

Berättelsen om Nils Pehrsson har ganska lite att göra med den om Pelle Erövraren, som skildrats i en bok av Martin Andersen Nexø och i en film av Bille August. I den berättelsen utvandrar skåningarna grund av fattigdom. Nils Pehrsson flyttade efter en familjefejd.

– Han hade pengar, köpte gården Godthaab och blev en drivande kraft på ön, berättar Melvin Pedersen, vars morfar också kom från Skåne.

Nils Pehrsson var bland annat med och planterade talkskog och för att stoppa sandflykten på Due odde.

I dag börjar Ystad bokhandel sälja den danska boken om svenskarna på Bornholm.

CECILIA BILLGREN

cecilia.billgren@ystadsallehanda.se



”Godthaab”
overtages 1885,
sælges 1972
Nils Pehrsson 1855-
1932; Aage
Pedersen 1905-1996

Database over indfødsretstildelinger 1776 - 1960

Udfyld et eller flere af felterne

Efternavn: Fornavn:

Bopæl: Erhverv:

Fødelokalitet: Fødeland:

1 post(er) fundet

Efternavn:	Grönvall	Fornavn:	August
Erhverv:	Smedesvend	Fødelokalitet:	Löderup
Føderegion:	Kristianstads Län	Fødeland:	Sverige
Fødselsår:	1865	I DK fra:	1888
Bopæl, lokalitet:	Allinge	Amt, region:	Bornholms Amt
Lov af:	13 03 1908	Tillæg:	A
Løbenr:	91		



Olsker



	ID	Efternavn	Fornavn	Fødested	Fødelen	Fødselsd...	Vi...	Vielsessted	Vielsesdato	Dødsdato	Dødssted	Afgangsdato...	Stilling	Bopæl
	368	Grønvall	Elna Håkansdotter	Onslunda	Kristianstad	1862-01-07	B	Rønne Rådhus	1889-11-26	1930-08-09	Sct. Elisabeth	22-06-1883	Hustru	Lillegade
	371	Grønvall	Botilla Håkansdotter	Onslunda	Kristianstad	1858-12-27	B	Rønne Rådhus	1890-11-14	1924-11-28	Langelinie 36	22-06-1883	Hustru	Langelin
	770	Grønvall	August Jonas	Löderup	Kristianstad	1865-07-05	B	Allinge Rådhus	1907-01-05	1939-01-16	"Lillebo", 18.		Smed. Enk	"Lillebo"
	1279	Grønvall	Anders	Löderup	Malmöhus l	1858-06-24	K	Skt. Klemens K	1883-08-25	1932-09-30	46. slg. Boesø	18-07-1883	Husmand	46. slg. B
	1357	Grønvall	Hanna	Hagestad, Lø	Malmöhus l	1868-05-17	K	Skt. Klemens K	1893-11-29	1951-07-05	Amtssygehus	14-03-1890	Hustru	"Splitsko
	2646	Grønvall	Jøns Håkansson	Onslunda	Kristianstad	1848-12-30	K	Skt. Knuds Kirk	1879-02-14	1918-05-24	Lille Søctræd		Ehvf. ekibsf	Lille Søct
	3399	Grønvall	August Jonas	Löderup	Kristianstad	1865-07-05	K	Sverige		1939-01-16	"Lillebo", 18.		Smed	"Lillebo"
	3400	Grønvall	Emil Valdemar	Löderup	Kristianstad					1894-08-24	Strandgade 3		Søn	Strandga
	4012	Grønvall	Oskar	Löderup	Kristianstad	1888-01-31							Søn	Strandga
	4470	Grønvall	Bengta				K	Sverige		1877-07-23	Nexø, hos sø		Hustru	Vranarp,

Bornholm, Nørre, Klemensker, 125, FT-1890, August Grønvall 24 Gift Husfader smed, Löderup Sverrig Kjerstin Grønvald Åkesson 23 Gift Husmoder Sverrig Albert Grønvald 2 - Barn Allinge



Olivia



Alberte



Alma

- Petter Grønvall 1625-1699 S. Melby 8tip
- Måns Grønvall 1695-1740 S. Melby 7tip
- Lars Grønvall 1720-1799 Sankt Olof 6tip
- Måns Grønvall 1756-1799 Sankt Olof 5tip
- Johan Grønvall 1794-1888 Rörum 4tip
- Jonas Grønvall 1829-1905, Löderup 3tip
- UDVANDRET TIL BORNHOLM 1888
- August Jonas Grønvall 1865-1939, Olsker 2tip
- Albert Sigfred Grønvall 1890-1968, Østermarie 1xtip
- Hans Albert Grønvall 1920-1994, Pedersker olde
- Anne Birgitte Grønvall født 1954- bedste
- UDVANDRET TIL SJÆLLAND 1982
- Dorte Grønvall Bender født i Roskilde 1983-
- (Gift med Paul Bender født Aalborg 1975-)
- Mine "Bornholmske" Børnebørn i Borup:
- Olivia Grønvall Bender 2006-
- Alberte Grønvall Bender 2008-
- Alma Grønvall Bender 2012-

Grønvall-familien 1625-2015



1. Melby 1625-1720; 2. St Olof 1720-1794; 3. Rørum 1794-1829; 4. Løderup 1829-1888
5. Allinge 1888-1939; 6. Ny Sverrig, Østermarie 1939-1968. 7. Pedersker 1920-1994; 8. Borup

Samtidig statistik
om
svensk indvandring

Statistik mens indvandringen foregik

Statens Statistiske Bureau, Statistisk Tabelværk, femte række, Litra A Nr. 4, Folketællingen i Kongeriget Danmark den 1. februar 1901, Anden del, Den Fremmedfødte Befolkning, side 7*-10*, samt Tabel 1, Befolkningens Fødested, side 2-5. København 1904



Professor, i statistik og nationaløkonomi, finans minister

William Scharling
(1837-1911)

Danmarks Statistik af V. Falbe-Hansen og William Scharling, bind 1, side 486-489 Indvandringen til Danmark, København 1885. "*det er fornemmelig fra Sverige, at det stigende antal af Fremmede hidrører*"

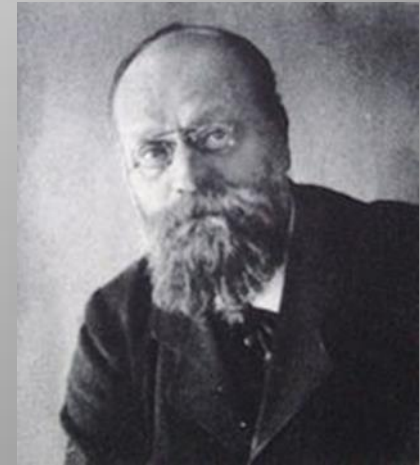
Gustav Sundbärg, Emigrationsutredningen (1907-1914), bilag 3, 4, 16 og 20: Svenskarna i Utlandet, side 74-88, Danmark (1910).

<http://www.ub.gu.se/sok/ebok/egna/textarkiv/emigrationsutredningen>

Scharling og Sundbärg er ganske enige om årsagerne Bedre lønninger, boliger, realløn i Danmark end i Sverige frem til 1890'erne – der nævnes op til en dobbelt så god realløn.



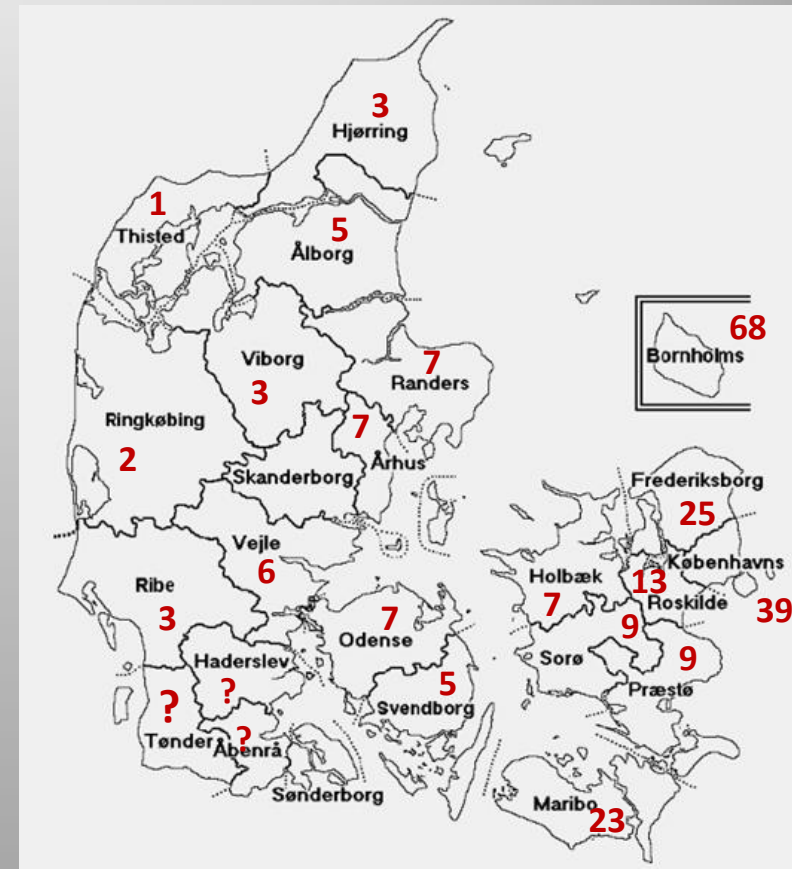
Andreas Michael Koefoed
(1867 i Rønne – 1940 i København) var chef for statistisk bureau, skattedirektør og finansminister, nationaløkonom



Axel Gustav Sundbärg, född 1857 i [Leksand](#) i [Dalarna](#), död 1914 i [Stockholm](#)

AMT	Befolkning	Svenskfødte	%	Af alle udlænd.
København	370.574	15.308	4,13	62,7
Købeh amt	119.596	3.865	3,23	61,2
Roskilde	43.706	558	1,28	70,8
Frederiksborg	86.391	2.162	2,50	64,2
Holbæk	96.703	661	0,68	72,4
Sorø	92.566	794	0,86	66,9
Præstø	101.349	889	0,88	74,0
BORNHOLM	40.899	2.579	6,79	93,9
Maribo	101.615	2.348	2,31	81,9
Svendborg	125.799	670	0,53	55,6
Odense	147.146	1.007	0,68	50,8
Vejle	118.154	689	0,58	41,3
Aarhus	181.738	1.245	0,69	49,4
Randers	115.898	845	0,73	60,8
Aalborg	125.787	684	0,54	48,1
Hjørring	117.728	361	0,31	47,2
Thisted	70.811	99	0,14	35,9
Viborg	104.970	335	0,32	56,9
Ringkøbing	109.996	200	0,18	42,6
Ribe	86.925	241	0,28	19,3
IALT	2.355.421	35.540	1,51	63,1

Svenskfødte pr. 1000
13. folketælling
Danmark
1.2.1901

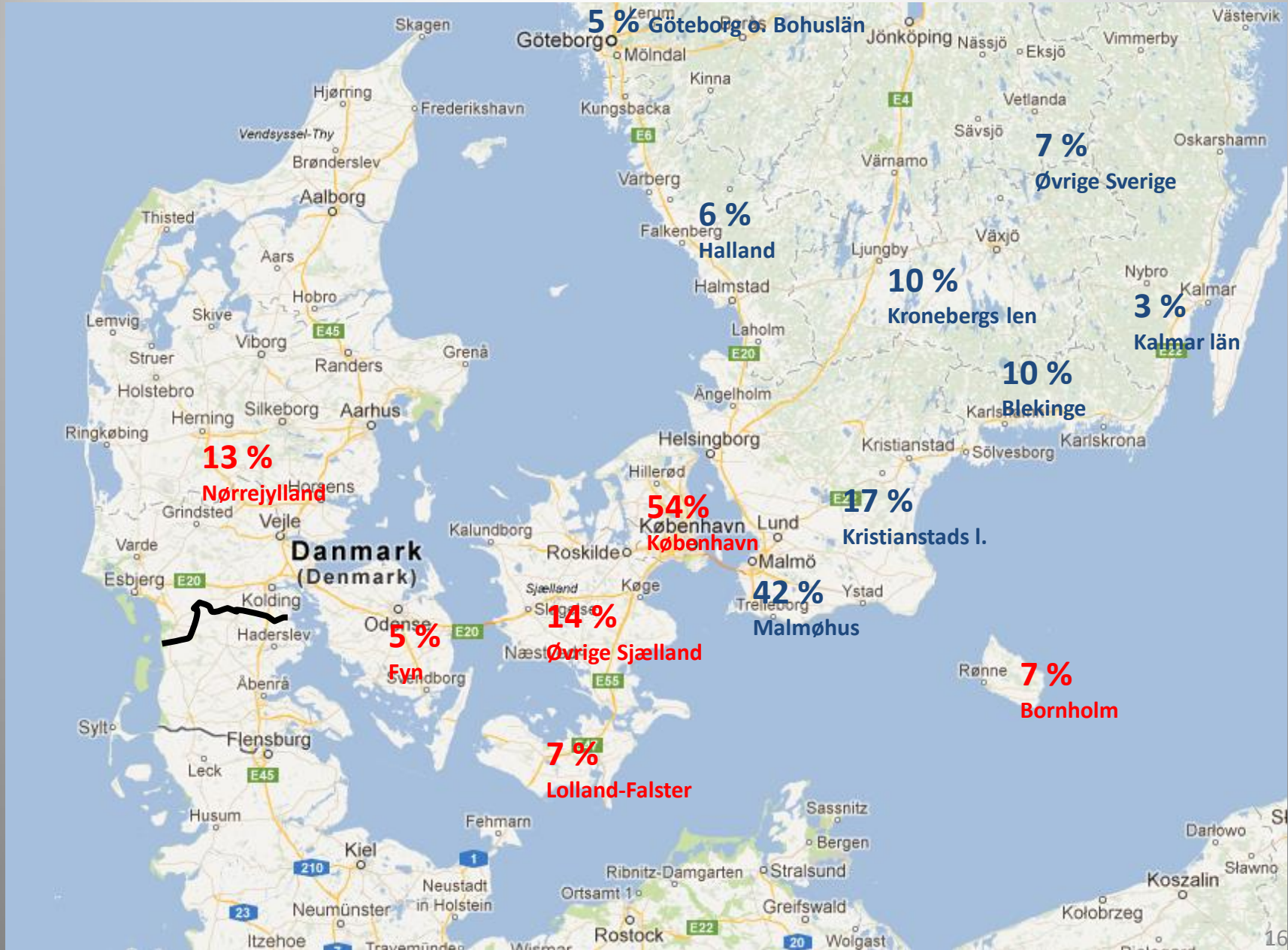


Bornholms befolkning og Svensk indvandring

	1845-1890 og 1921 fra www.ddd.dda.dk					1901 fra folketælling			
Folketælling	1845	1850	1855	1860	1870	1880	1890	1901	1921
Bornholm i alt	26.546	27.212	28.949	29.304	31.894	35.364	38.761	40.889	44.426
Svenskfødte	50	188	319	360	826	2.016	2.916	2.594	1.661
Svenskfødte %	0,2 %	0,7 %	1,1 %	1,2 %	2,6 %	5,7 %	7,5 %	6,3 %	3,7 %
Danmark i alt	1.356.877	1.414.648	1.507.222	1.608.362	1.784.741	1.969.039	2.172.380	2.355.542	3.267.831
Svenskfødte		3.920		8.253	15.388	24.148	33.802	35.555	
Svenskfødte %		0,3 %		0,5 %	0,9 %	1,2 %	1,6 %	1,5 %	
Bornholm/Dk	2,0 %	1,9 %	1,9 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,7 %	1,4 %

1. oktober 2014: 39.974 af 5.655.750 er 0,70 % af landets befolkning. Havde vi fulgt befolkningsudviklingen for Danmark fra 1845 skulle der have været 113.120 på Bornholm

% af 35.555 Svenskfødte i Danmark Folketælling 1901
% af 82.843 Flytninger fra Sverige til Danmark 1851-1910



Hvor ved vi det fra?

De spredte kilder.

Fotografier

Personlige papirer

Erindringer

Traditioner

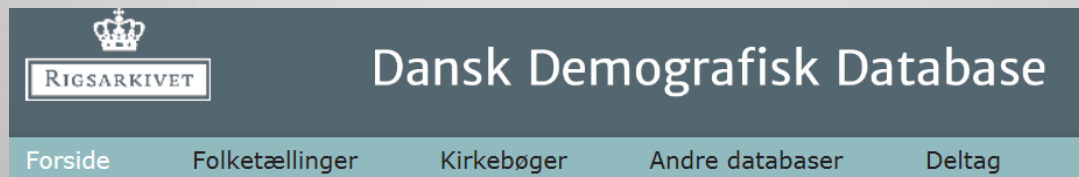
Problemet med identificering af svenske indvandrere på fotografier



Anders Hansson, fotograferet i 1872-1873 i *Ystad* af *E. Agerbunden* (atelier 1871-1909), er født i Løderup 1845, rejser til Ystad 1872 og fra Ystad til Rønne i 1873, gifter sig i Rønne 1874 og døde 1924. **MEN, MEN** – det er en anden Anders Hansson – født 1850!!!
Skriver oldebarnet Preben Hansen, Rønne

Hvor ved vi det fra?

De sammenhængende svenske og danske kilder på nettet.



www.ddd.dda.dk

Kirkebøger, Folketællinger

Statsborgerskaber,

husforhörslängder,

Af- og Tilgangslister

ARKIVALIERONLINE


Se originale dokumenter på


Vælg arkivalietype hér

www.arkivalieronline.dk



www.arkivdigital.se

 **Svenskere på Bornholm, 1840-1955.**

 **Access 97 version**

 **Forklaring til Svenskere på Bornholm, 184**

www.bsfl.dk

Anders Nilsson (1843-1932)

Efternavn:	Nilsson	Fornavn:	Anders
Erhverv:	Arbejdsmand	Fødelokalitet:	St. Herrestad
Fødeland:	Sverige		
Fødselsår:	1843	I DK fra:	1874
Bopæl, lokalitet:	Pedersker	Amt, region:	Bornholm Amt
Lov af:	31 03 1926	Tillæg:	B1
Løbenr:	36		

61 af dette navn bliver danske statsborgere.
16 på Bornholm
1 i Pedersker sogn

Dansk Indfødsret 1776-1960

Nilsson	Anders	Stora Herrestad	1843-04-24	Skt. Peders	1875-12-29
1932-10-15	"Hullebækshuset"	Husmand	Nils Andersson & Johanna		
Gift med Jensine Anine Jensen					

Kjøllers kirkebogsdatabase

Bornholm, Sønder, Pedersker, Pedersker, et Hus på Eskildsgård Grund, 24, FT-1880, C2157

Navn:	Alder:	Civilstand:	Stilling i husstanden:	Erhverv:	Fødested:
Anders Nielsen	33	Gift	Daglejer, Husfader		Sverig
Anine Jensen	22	Gift	Husmoder		Pedersker sogn
Andreas Nielsen	3	Ugift	Deres Søn		Pedersker sogn

Folketælling 1880, Pedersker

Svenske kirkebøger Store Herrestad; Hedeskoga og Stora Köpinge:

Udlagt barnefader Nils Andersson Rytter

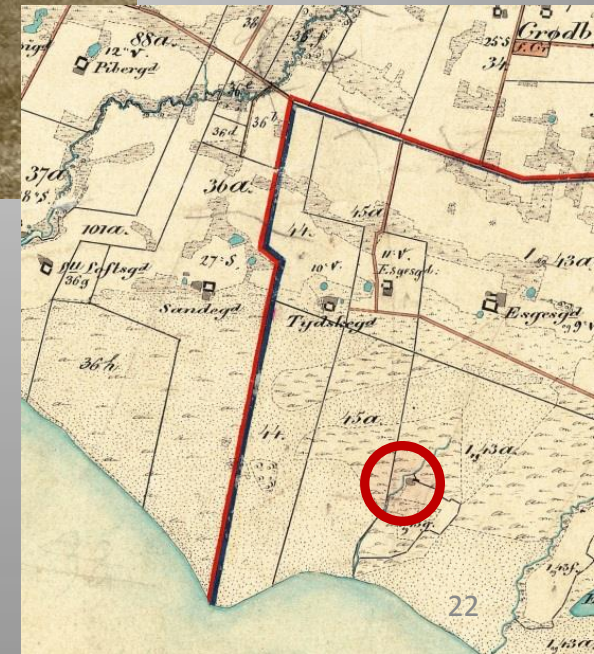
Moderen hed Hannah, men døde 1854 af vattersot på fattighuset

Anders Nilsson fik udflytningsbevis 1866 til Tyskland, men kom 1874 fra Tyskland til Bornholm



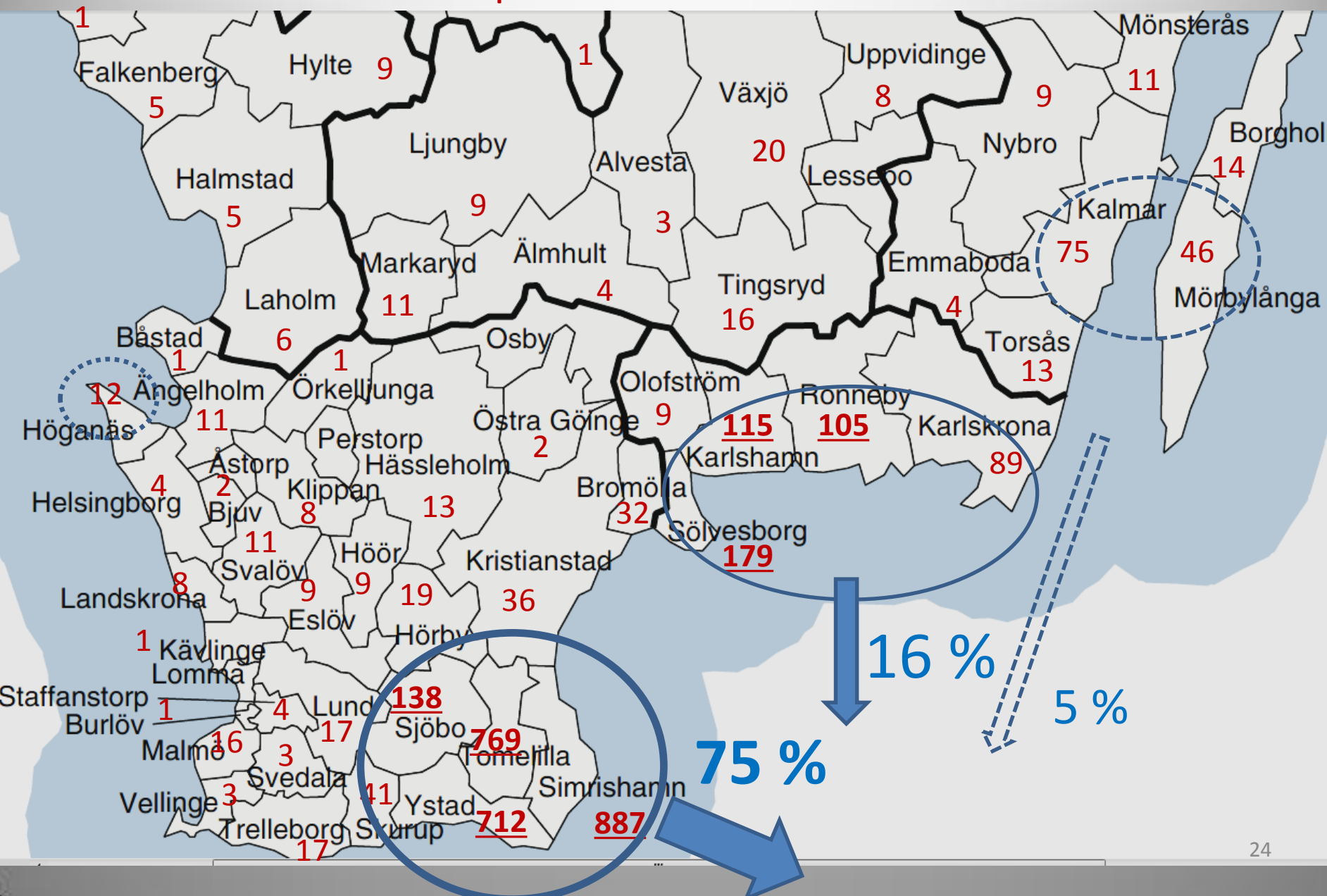


Anders Nielsen (1843-1932) slog sig i 1876 ned ved Hullebækken lige øst for Raghhammer på sit såkaldte »lyngpikkerlod«. Billede i privateje.



Hvor kom de
svenske
indvandrere fra
og
hvordan rejste de

Hjemkommuner for svenske indvandrere der slog sig permanent ned på Bornholm 1850-1910







Ystad-Eslöv 1865 YEJ



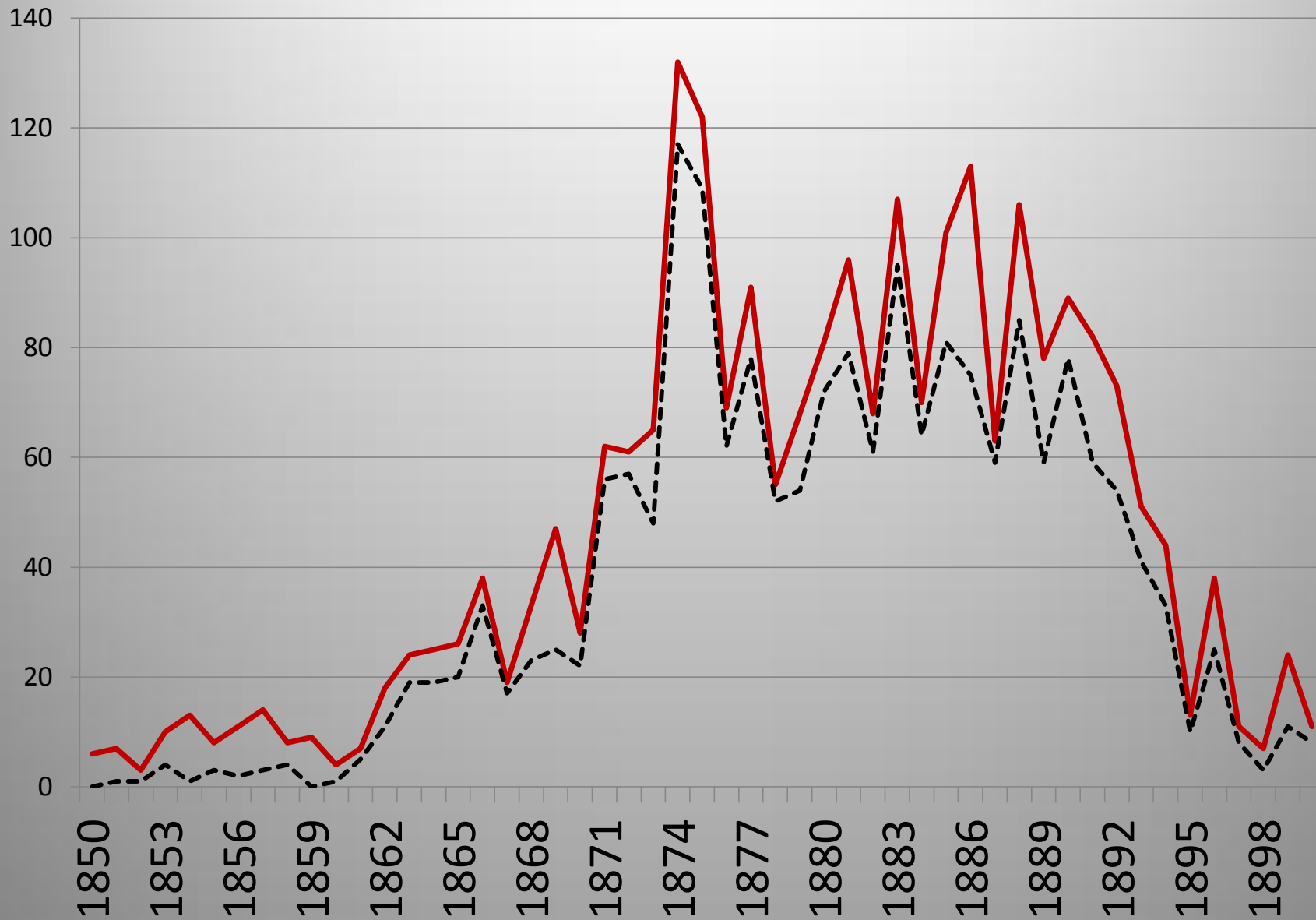
Lokomotivet fik navnet "Magnus Stenbock" Bygget af "Beyer & Peacock" Manchester 1865. Max fart 40 km/t



Arkitekt Ludvig Vold Født i Holbæk 1839 Død i København 1923 Bosat i Ystad 1862-1869 Gift med Borgmesteren i Ystads datter

Hvornår kom de
og
hvor slog de sig ned
på Bornholm

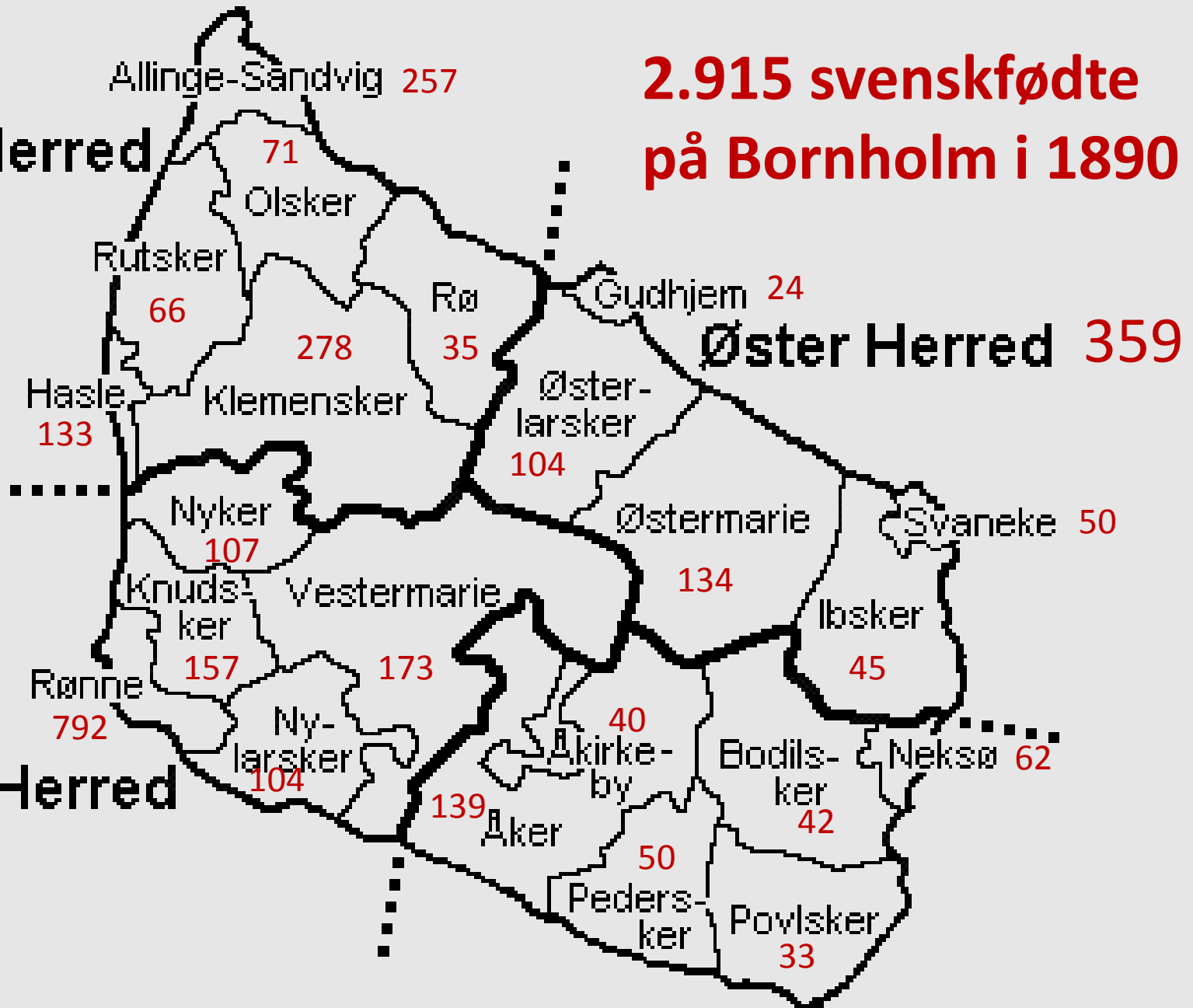
— Svensk indvandring til Bornholm --- Heraf fra Skåne



2.915 svenskfødte på Bornholm i 1890

Nørre Herred

857



Vester Herred

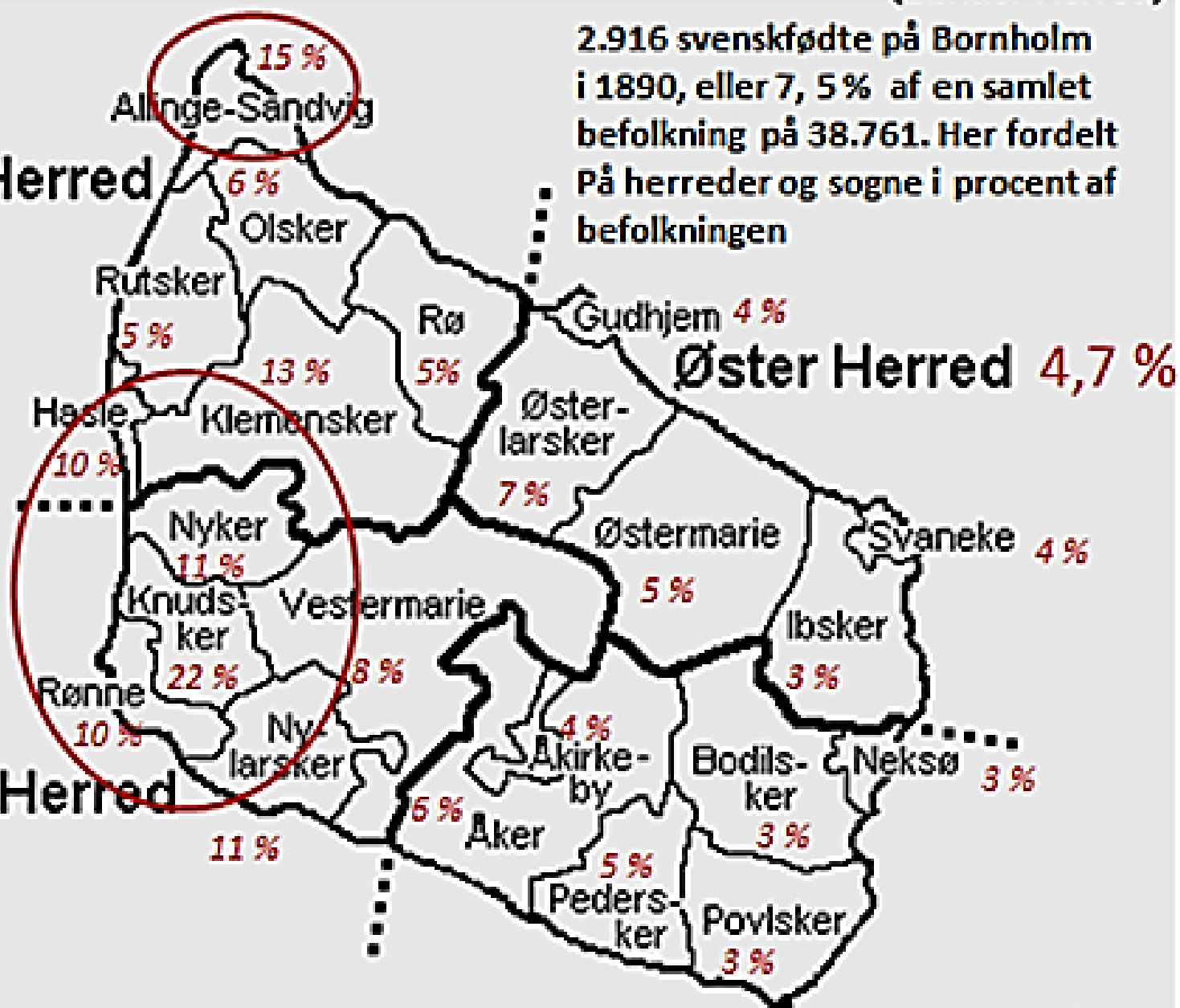
1.333

Sønder Herred 366

2.916 svenskfødte på Bornholm i 1890, eller 7,5 % af en samlet befolkning på 38.761. Her fordelt på herreder og sogne i procent af befolkningen

Nørre Herred

9,9 %



Øster Herred 4,7 %

Vester Herred

10,2 %

Sønder Herred 4,0 %

Erhvervsfordeling:

Af 3.642 der døde og blev begravede på Bornholm, blev 1.065 kun betegnet som hustruer, enker, enkemænd, 226 som sønner og døtre, 52 fattiglemmer samt 81 der døde uden at have bosat sig på øen – størstedelen ofre for 17 skibsforslis.

De resterende 2.218 fordelt efter erhverv ved dødsfald ("forhenværende" eller "pensioneret" tælles med – dette giver

40 % er beskæftiget i landbruget

2 % i fiskeriet

58 % er beskæftiget i byerhverv, heraf

27 % arbejdsmænd

14 % håndværkere

15 % stenhuggere

Landbrugere

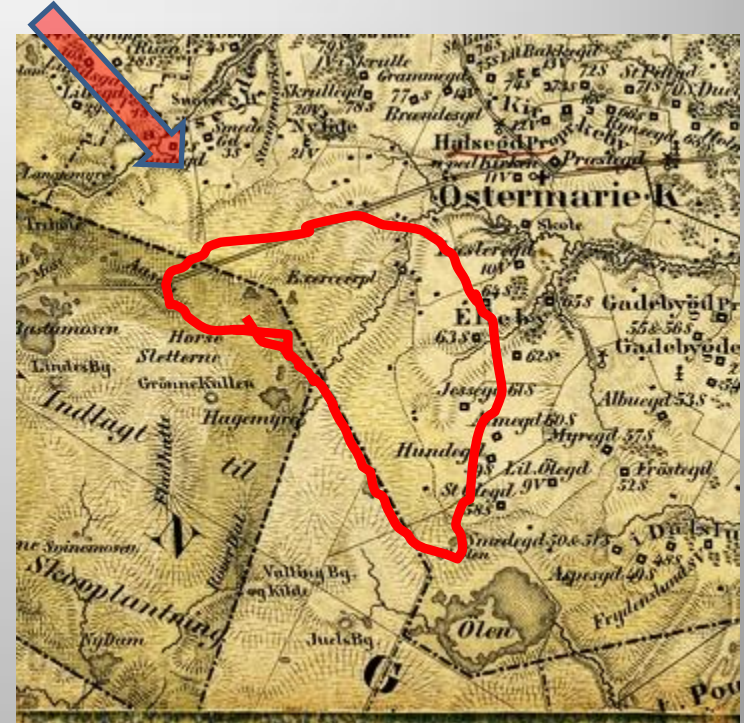
- 917 svenskfødte arbejdede ved deres død på Bornholm i landbruget:
- 308 tjenestepiger
- 260 tjenestekarle
- 330 var blevet selvejere (husmænd og småbrugere)
- 19 havde giftet sig en gård til.
- (som eksempelvis Henrik Jönsson (1862-1921) fra Stiby, forældrene blev fra 1872 daglejere på Lensbjerregård i Østerlars, selv blev han gårdejer efter at have giftet sig med datteren).

*”Hvad er det da for Folk,
som have sat Bo her? Det
er vore Rydningsfolk, også
Danmark har dem. Men
indfødte Danske er det ikke
- eller de færreste af dem.
De fleste er Svenske.
Derfor har denne gamle
Lyng, som nu ryddes fået
Navn Ny-Sverrig”*

Fridtjof Bon: ”Ny-Sverrig” i
novellesamlingen ”Hjemstavnsbilleder
fra Bornholm”, s.136 (1892). Bon (1866-
1929)

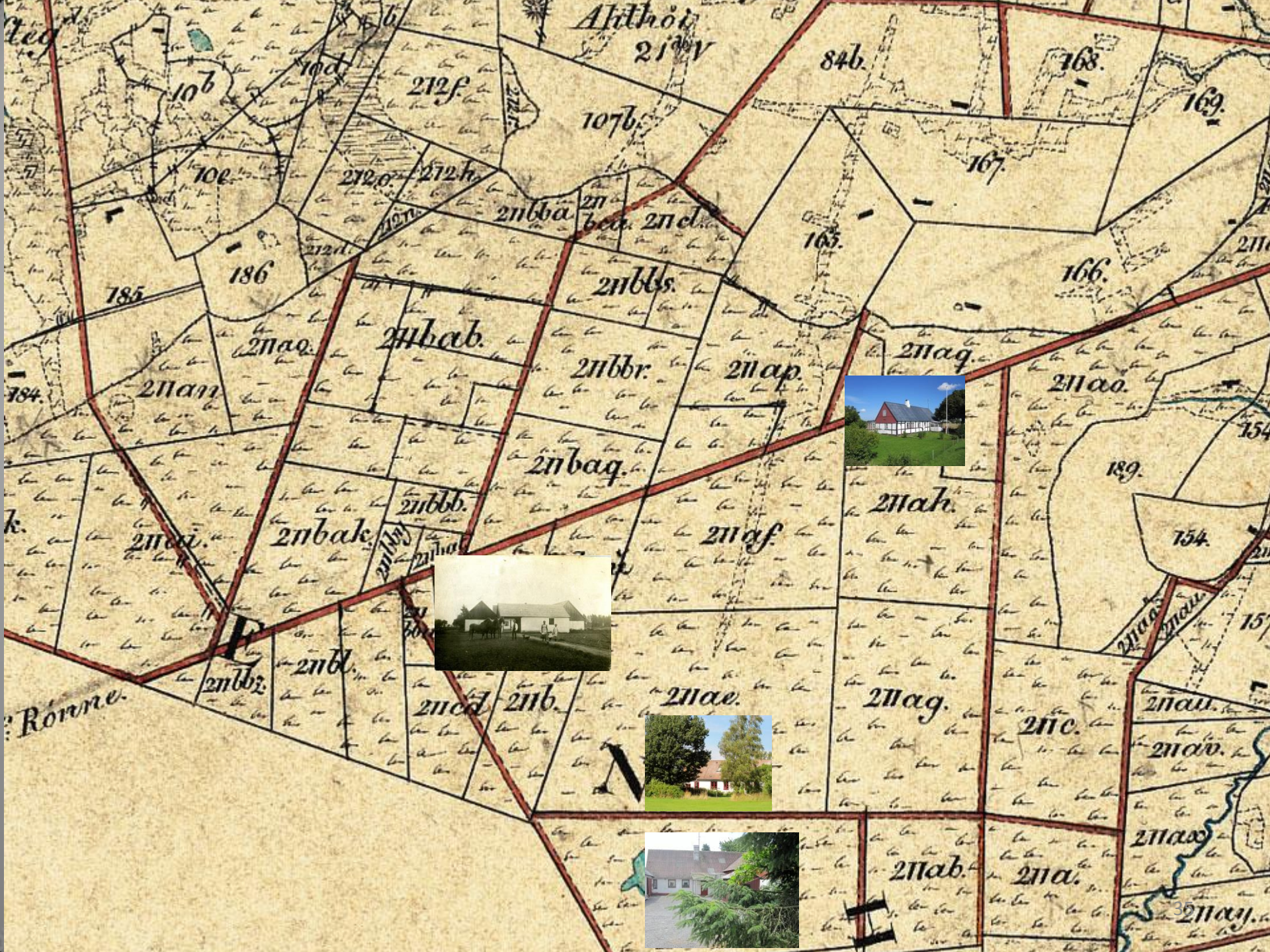


Ny Sverrig, Dyndevej 5



Anders Olsson Ekvalls hus i Ny Sverrig,
Dyndevej 5, Østermarie.
Født Smedstorp, Tomelilla, 1849, til
Bornholm 1878, død 1941.
Som murer byggede han sit eget og
øvrige huse i området





Hvad mente medier og
eksperter om
de fremmede?

Danske meninger om svenske indvandrere

Ugeskrift for Læger 1886, læge J. Carlsen, Hasle: den store mangel på arbejdskraft på Bornholm, der skyldes den voldsomme udvandring til Amerika, har tiltrukket en stadig større strøm af svenske indvandrere, der hvad moralitet, intelligens og renlighed angår står langt lavere end bornholmerne og herved har skaffet øen et stort og voksende arbejderproletariat som man ikke tidligere har kendt til

Stillingsannonce i Bornholms Tidende 20. august 1889: Rask Pige , tro og af sat Alder søges til Opvask paa Restaurant "Dannebrog" i Rønne. NB Svensker frabedes.

Amtsskolekonsulent O. A. Nielsen, Blade ad Østermarie Udmarks Historie (1942): Svenskernavnet har aldrig haft nogen god Klang paa Bornholm, men man maa huske, at disse var Folk, der dreves ud af onde Tider fra deres Hjemegn, og hvis Sind maaske derfor hos nogle blev lige saa haardt, som Skindet efterhaanden ogsaa blev det i Kampen med Sten og Lyng. Nybyggerlivet var saa sandt ikke en Leg for sarte Naturer.

*
4 svenske Bøller, som i Søndags overfaldt
Kapt. Rønne, tidligere Ejer af Villa Nova,
paa Vejen fra Sommerlyst, ere anholdte
og ville forhaabentligvis faa deres fortjente
Straf.
*
*

To fiskere på Allinge havn:

*"Ja Børn er sku det eneste Svenskerne
laver her på Øen. Og saa drikker de
vort Brændevin fra Os" – "Å, vi kan
godt slydda bægge Dele"*

Fritjof Bon, Svalan, 1892

Bornholms Avis. 17. juli 1891

Ystads Allehanda 14. maj 1892

Bornholm var i början av våren det förlovade land, dit många arbetare ställde sin kosa. Några danske spekulative agenter hava rest härs och tvärs ikring samt med fagra löften och förespeglingar lockat en hel del arbetare med sig. Flere hava rest från platser, där de haft ett stadigt arbete, för att en kort tid erhålla, som det uppgivits, en hög dagspänning, men ack, huru länge? En och annan torde må hända förtjena mer där än här, men om utgiften för resan fram och åter m. m. beräknas torde behållningen bliva klen för de fleste, särskildt för pigor, vilka dock nu ej så mycket som förr resa dit över, sedan flere missförhållanden blivit i tidningarna framhållna.

Bornholm var først på våren **det forjættede land** hvortil mange arbejdere rejste. **Tvivlsomme danske agenter** var rejst på kryds og tværs og havde med **fagre løfter og fantasier** lokket en stor del arbejdere med sig. Flere var rejst fra pladser, hvor de havde haft fast arbejde, blot for en kort tid at **tjene mere der end her**. Det skønt udgiften til rejsen, særligt for piger, slugte hele merfortjensten. Mange andre misforhold er fremholdt i aviserne og har til en vis grad formindsket stømmen.

Religion pr. 1. februar 1901

Religion	Bornholm i alt		Heraf svenskfødte	
Folkekirken	39.360	96,2 %	2.787	95,6 %
Baptister	974	2,4 %	105	3,6 %
Andre	555*	1,4 %	24**	0,8 %
<i>I alt</i>	<i>40.889</i>		<i>2.916</i>	
Andre i alt	555*	1,4 %	24**	0,8 %
Metodister	140		5	
Katolsk-apostolsk	153		8	
Adventister	10		2	
Andre Protest.	168		3	
Katolikker	16		1	
Mosaisk	2		0	
Mormoner	11		1	
Uden tro	55		4	



Håndværkere

1880 -1901

- De svenskfødte håndværkere var oftest overrepræsenterede i forhold til den del de udgjorde af de bornholmske befolkning – ca. 7 % i 1890
- 103 svenskfødte smede (15 % af smedene på øen)
- 61 svenskfødte skræddere (18 % af skræddere på øen)
- 44 svenskfødte bødkere (44 % af bødkere på øen)
- 33 svenskfødte murere (14 % af murerne på øen)
- 11 svenskfødte urmagere (16 % af urmagerne på øen)
- Derimod var der underrepræsentation af
- 20 svenskfødte skomagere (6 % af skomagere på øen)
- 16 svenskfødte snedkere (3 % af snedkerne på øen) – dem var der imidlertid også for mange af på Bornholm – 544 – der udvandrede i stort tal.



Bødtermester Ejner Lindstrøm ved sit værksted i Rønne 1923. Hans far, bødtermester Ola Olsson Lindström ejede fra 1887 Smedegade 14. Ola var født 21. juli 1859 i Løderup uden for Ystad. Sønnen Ejnar Gotfred Hillebert Lindstrøm blev som vi ser også bødtermester og overtog farens forretning.

Minearbejdere

Langt de fleste var sæsonarbejdere, særligt fra Sverige, men også fra Tyskland.

Kun 28 døde på øen, heraf 17 dræbt ved dramatiske arbejdsulykker:
begravet i sammenstyrtet mineskakt;
kvalt af kulgas;
styrtet i skakt;
hoved afrevet af hejseværk;
hoved knust ved faldende værktøj;
druknet af indtrængende vand;
mast under skridende kulbunke osv.



Stenhuggere

Stenhuggere på Bornholm 1850-1921.

ÅR	RØNNE		HAMMEREN		RESTEN AF ØEN		I ALT		Alt i Alt
	Danske	Svenske	Danske	Svenske	Danske	Svenske	Danske	Svenske	
1850	43	0	0	0	0	0	43	0	43
1855	55	0	0	0	0	0	55	0	55
1860	58	4	0	0	0	0	58	4	62
1870	41	6	13	8	40	11	94	25	119
1890	64	78	84	121	184	8	332	207	539
1921	127	40	104	50	39	2	270	92	362

Af de 192 svenskfødte stenhuggere der slog sig permanent ned på Bornholm, kom:

41 % fra Skåne

37 % fra Blekinge

13 % fra Småland

6% fra Halland

3 % fra Stockholmsområdet



Blekinge Släktforskarförening

1978 35 år 2013

For Blekinge kan stenhuggerne genfindes i **stenhuggerregistret**

<http://www.blekingesf.se/vara-register/stenhuggarregistret>

Svensk-dansk familie i Rønne o. 1907, foto H. P. Jacobsen (Bornholms Museum)

Svensk mor omgivet af 4 børn – samt på fløjene 2 svigersønner



Stenværksejer
Ernst Nielsen,
Rønne
1885-1934
Far Niels
Håkansson
fra Löderup
1883
Gift Rønne
1907 med
Emma

Lars og Gustaf
Larsson født i Tryde 1881 og 1884
Til USA
1901 og
1909

Stenhugger
Per
Håkansson
1876-1941,
Til Bornholm
1899
Farbror til
Ernst
Gift 1899
Rønne
med
Ingrid
Larsson

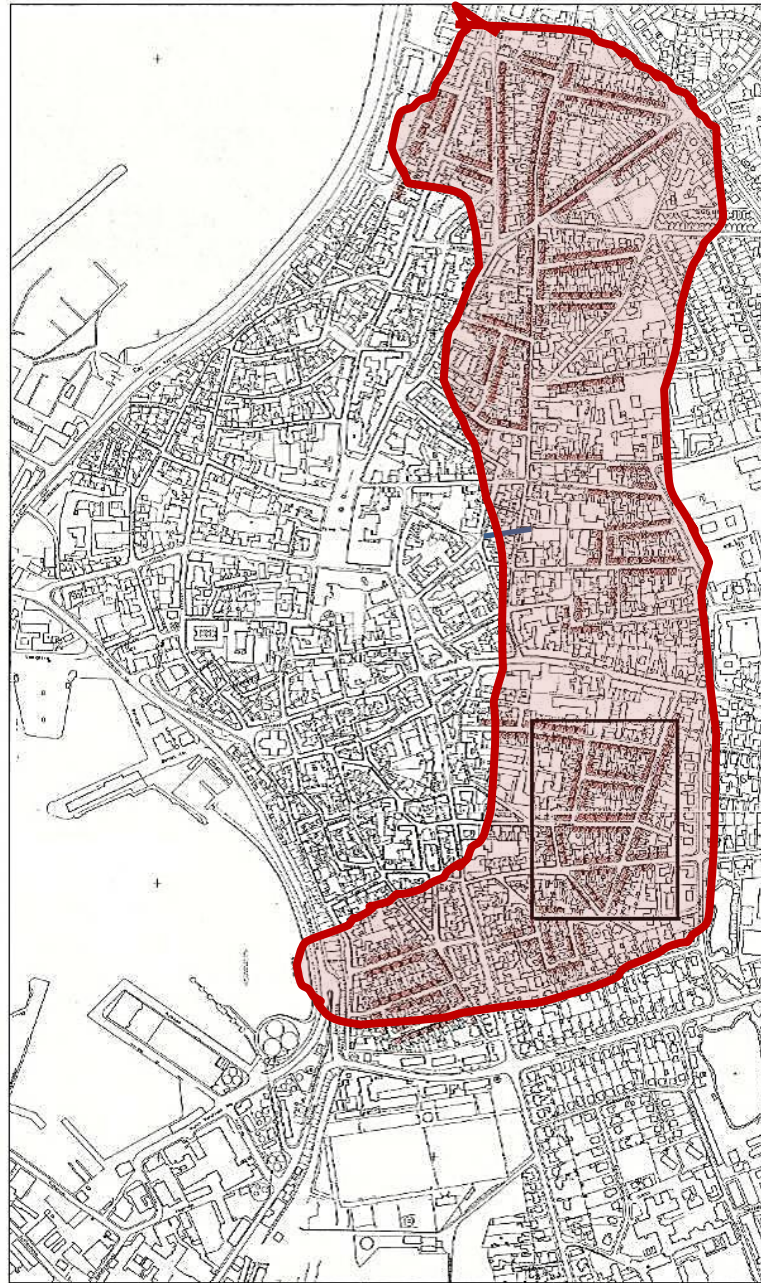
Emma Larsson, gift Nielsen
Tryde 1877, Rønne 1968
Til Bornholm 1891

Karna Lassedotter,
gift Larsson
Tranås 1841- Tryde 1914

Ingrid Larsson, gift Håkansson
Vanstad 1874, Rønne 1955
Til Bornholm 1890

Boliger

SVENSKER-
KVARTERET
I RØNNE
OMKRING 1900



Landemærket



Almegade

2/3 af de svenskfødte boede 1901 i egne huse
Typisk 4 fag/40 m²/ 2.000 kr. udbetaling 200 kr til to familier/ årsløn ca. 1.000 kr.

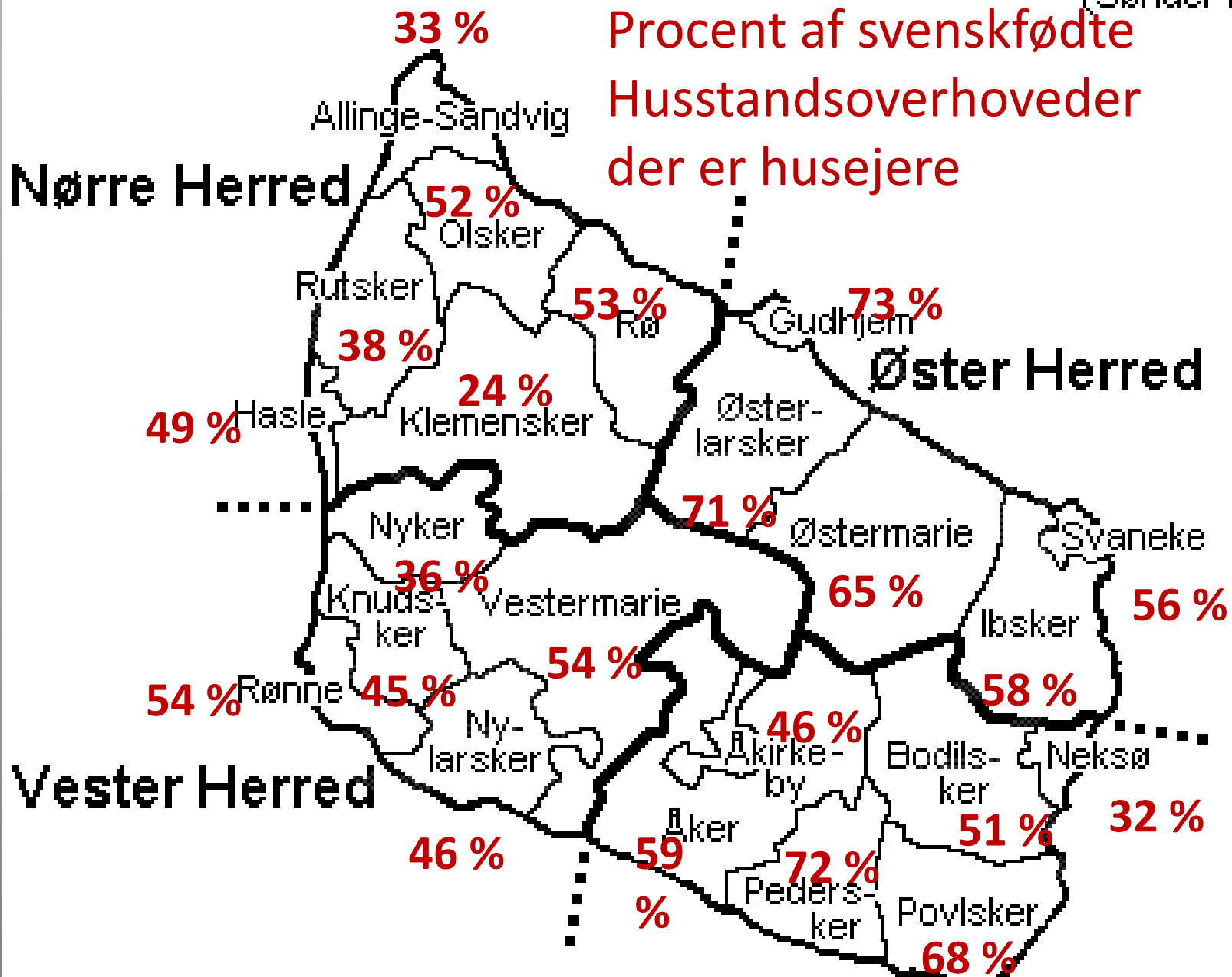


Stengade, Rønne, 1901
Der boede svenske
familier i 14 af husene

Christiansø
(Sønder Herred)

1901

Procent af svenskfødte
Husstandsoverhoveder
der er husejere



FØRSTE STORE INDVANDRINGSBØLGE TIL DANMARK NOGENSINDE – kraftigst på Bornholm

Hurtig og vellykket integration trods uvilje mod de ”fremmede”. Svenske unge mænd giftede sig med unge bornholmske piger, arbejdede sig op og blev accepteret.

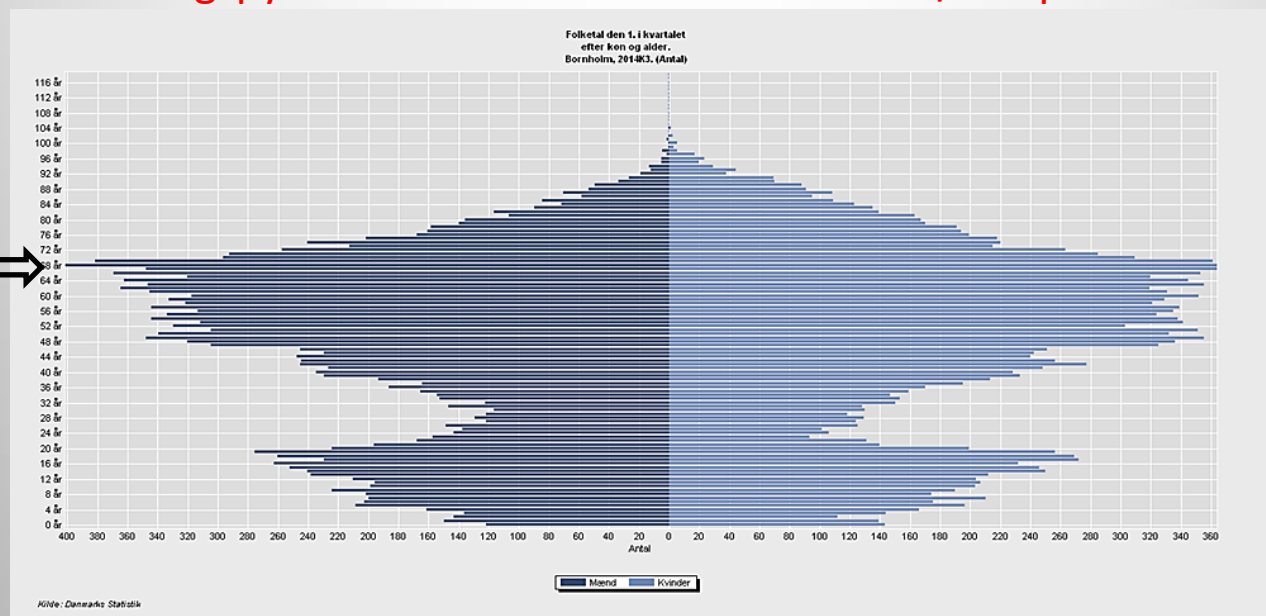
De var ”naboer”, havde (næsten) samme sprog og tro. De kunne forstå hinanden bedre end landsmænd vest for Storebælt eller nord om Småland

De blev en vellønnet og veluddannet arbejder- og håndværkerklasse, der blev selve forudsætningen for den industrielle udvikling på Vest-Bornholm i slutningen af 1800-tallet.

”udkantsproblemer” blev udsat. De problemer der ellers allerede fra omkring år 1900 ramte mange dele af Danmark, blev udsat med næsten hundrede år for Bornholms vedkommende.

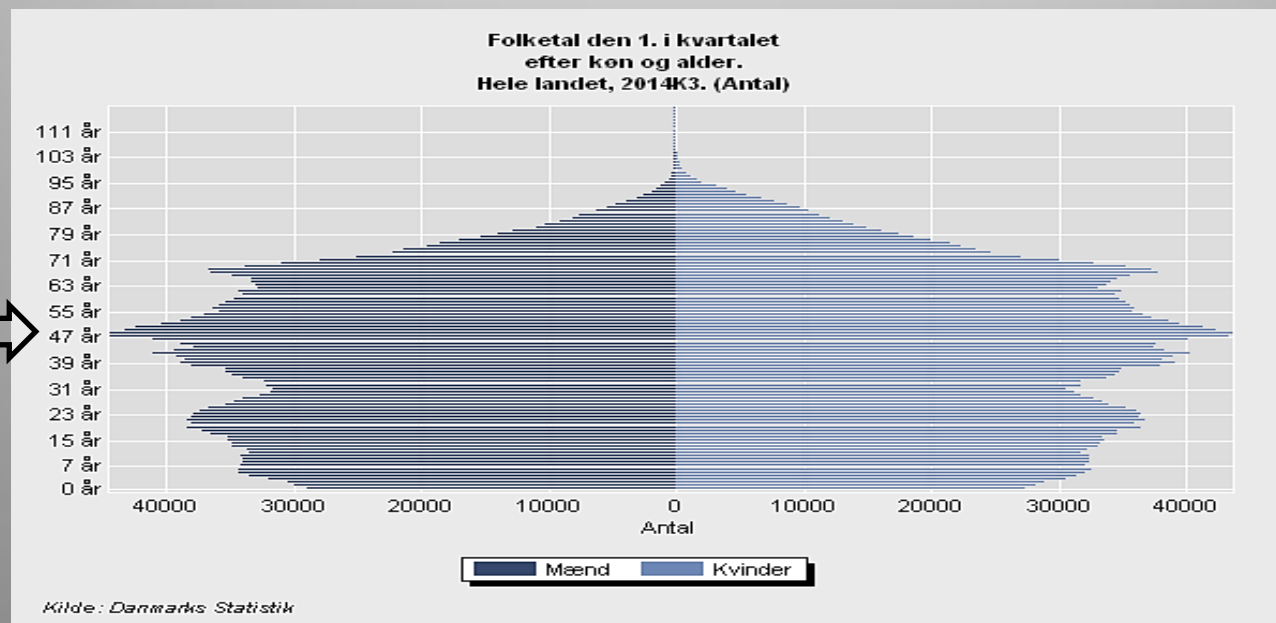
Befolkningspyramide for **BORNHOLM** Alder/køn pr. 1. oktober 2014

70 år →



Befolkningspyramide for **DANMARK** Alder/køn pr. 1. oktober 2014

47 år →



HENNING BENDER

Kirsebærhaven 3, Snogebæk, 3730 Nexø

4041 3664

hbender@mail.dk

<http://henningbender.dk>

Henning Bender

Velkomst

Foredrag

Bøger og artikler

Books in English

Links

CV

Kontakt



Mag.art. historie, Kbhvn. Uni.1972
Stadsarkivar i Aalborg 1974-2008
Udvandrerarkivet 1989- 2008
Retired Cityarchivist, Director of

Afholder foredrag og skriver artikler og bøger om dansk oversøisk
udvandring fra alle danske regioner/lokalområder, svensk indvandring til
Danmark, samt foto- og industrihistorie med særligt fokus på 1840-
1940 *Gives lectures and writes articles and books on the Danish overseas*